

สรุปผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษา" มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพทางการศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับความทองการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางหรือข้อเสนอแนะสำหรับการจัดและการปรับปรุง การใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษา ให้มีคุณภาพทางการศึกษาต่อนักศึกษาอย่างแท้จริงต่อไป

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความคิดเห็นว่า การใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยมีคุณค่าในทางการศึกษา และอาจารย์กับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความคิดเห็นว่าการมีการส่งเสริมและปรับปรุงการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยในสถานต่าง ๆ เช่น ในคานเทคนิก การสอนทางโทรทัศน์และในคานการจัดรายการ

ในการดำเนินการวิจัย ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับอาจารย์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จากผลของการรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากรในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปรากฏว่าเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากตัวอย่างประชากรที่เป็นอาจารย์ 57 คน และตัวอย่างประชากรที่เป็นนักศึกษา จำนวน 412 คน ในคณะนิติศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์

สรุปผลของการวิจัยปรากฏเป็นดังนี้คือ

1. ในการศึกษาดังเรื่องสถานภาพทั่วไปของอาจารย์และนักศึกษาได้พบว่า
 - 1.1 สถานภาพและประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาสารสนเทศศึกษาตลอดจนความคิดเห็นทั่วไปของอาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามเป็นดังนี้
 - 1.1.1 อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 57 คน เป็นชาย 29 คน คิดเป็นร้อยละ 50.87 เป็นหญิง 28 คน คิดเป็นร้อยละ 49.12 อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วน

มากมีอายุระหว่าง 20-30 ปี และรองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และอาจารย์ที่คอมแบบสอบถามส่วนมากเป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 1-5 ปี รองลงมาสอนระหว่าง 6-10 ปี

1.1.2 อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีวุฒิในระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ รองลงมาเป็นผู้ที่ปริญญาตรีในประเทศ และปริญญาโทในประเทศ

1.1.3 อาจารย์ส่วนน้อยที่สุดสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์ แต่อาจารย์ส่วนมากเคยเรียนวิชาโสตทัศนศึกษาและไม่เคยศึกษาหรือไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับวิชาโสตทัศนศึกษามาก่อนมีจำนวนเท่ากัน

1.1.4 อาจารย์ส่วนน้อยที่สุดเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอนทางโทรทัศน์ แต่อาจารย์ส่วนมากไม่เคยศึกษาหรือไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับวิชาโสตทัศนศึกษามาก่อน

1.1.5 อาจารย์ส่วนมากแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สอนทางโทรทัศน์ว่า ควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการสอน รองลงมาแสดงความคิดเห็นว่า ควรเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในแขนงวิชานั้น ๆ และมีบุคลิกภาพดี

1.1.6 อาจารย์ส่วนมากชอบการสอนในห้องบรรยายขนาดเล็ก โดยไม่ต้องอาศัยไมโครโฟนเป็นสื่อ อาจารย์จำนวนรองลงมาชอบการสอนทางโทรทัศน์

1.1.7 อาจารย์ส่วนมากแสดงความคิดเห็นว่า มีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์การสอนเพื่อส่งเสริมการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้นในบางโอกาส

1.1.8 อาจารย์ส่วนมากแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการสอนทางโทรทัศน์ว่า ทำให้นักศึกษาเพิ่มความสนใจในการเรียน รองลงมาแสดงความคิดเห็นว่า ทำให้บทเรียนมีประสิทธิภาพ

1.1.9 อาจารย์ส่วนมากแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการใช้อุปกรณ์การสอนทางโทรทัศน์ว่า ทำให้เกิดความล่าช้าในการสอน รองลงมาแสดงความคิดเห็นว่า ทำให้สิ้นเปลืองเวลาในการจัดเตรียมอุปกรณ์การสอนโดยใช้เหตุ

1.1.10 อาจารย์ส่วนมากแสดงความคิดเห็นว่า ควรจัดส่งบทเรียนออกอากาศทางโทรทัศน์ให้อยู่ภายในบริเวณของบรรยายของมหาวิทยาลัยเท่านั้น เพื่อให้นักศึกษาไปฟังคำบรรยายที่มหาวิทยาลัย

1.2 สถานภาพและความคิดเห็นทั่วไปของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามโดยทั่วไป เป็นดังนี้

1.2.1 นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 418 คน เป็นชาย 192 คน คิดเป็นร้อยละ 46.60 และเป็นหญิง 220 คน คิดเป็นร้อยละ 53.39 ส่วนมากมีอายุระหว่าง 20-25 ปี และเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2

1.2.2 นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากไม่เคยเรียนทางโทรทัศน์ในสถาบันอื่นมาก่อนเลย นักศึกษาคณะนิติศาสตร์เคยเรียนทางโทรทัศน์ในสถาบันอื่นคิดเป็นร้อยละ 2.15

1.2.3 นักศึกษาในคณะนิติศาสตร์ ชอบการเรียนทางโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาเป็นนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

1.2.4 ที่อยู่อาศัยของนักศึกษาส่วนมากอยู่ห่างจากมหาวิทยาลัยเป็นระยะทาง 21 กิโลเมตรขึ้นไป และนักศึกษาน้อยที่สุดอยู่ห่างจากมหาวิทยาลัยเพียง 1-5 กิโลเมตร

1.2.5 นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

1.2.6 นักศึกษาส่วนมากแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ที่ควรส่งบทเรียนทางโทรทัศน์ว่า ควรส่งบทเรียนทางโทรทัศน์ไปยังในท้องบรรยายของมหาวิทยาลัยมากกว่า เห็นว่าควรส่งบทเรียนทางโทรทัศน์ไปที่บ้านของนักศึกษา

จากการศึกษาความคิดเห็นทั่วไปของอาจารย์และนักศึกษาเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษส่วนมากที่เหมือนกันในเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ที่ควรส่งบทเรียนทางโทรทัศน์ว่า ควรจัดส่งบทเรียนออกอากาศทางโทรทัศน์ให้อยู่ภายในบริเวณของบรรยายของมหาวิทยาลัยเท่านั้น

2. ในการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพทางการศึกษาที่อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้รับจากการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษาได้พบว่า

2.1 เรื่องที่อาจารย์แสดงความคิดเห็นโดยเฉลี่ยในระดับเห็นด้วยมากคือ การสอนทางโทรทัศน์ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ ช่วยกระตุ้นให้อาจารย์เองใส่ใจในการค้นคว้าหาความรู้ ทักษะ และวิธีสอนเพิ่มเติมและทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบในตัวเองมากขึ้น เพื่อความก้าวหน้าในการศึกษา

2.2 เรื่องที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นโดยเฉลี่ยในระดับเห็นด้วยมากคือ การเรียนทางโทรทัศน์ทำให้นักศึกษาเขาเรียนพร้อมกันจำนวนมาก ๆ ได้ นักศึกษามีความเสมอภาคในการเรียน มีความเป็นอิสระในการเรียน มีความรับผิดชอบในตัวเอง มีโอกาสได้รับการศึกษาโดยทั่วถึงกัน ท่องเอาใจใส่บทเรียนตลอดเวลาและทำให้นักศึกษาตระหนักถึงความจำเป็นของแต่ละคนที่จะต้องฟัง คิด และเรียนรู้

3. ในการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาในการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษา ในมหาวิทยาลัยได้พบว่า

3.1 ชนิดของอุปกรณ์ที่อาจารย์ต้องการใช้โดยเฉลี่ยมีความต้องการในระดับมากได้แก่ ภาพแบบต่าง ๆ ประกอบการสอน

3.2 ความต้องการทราบแหล่งผลิตหรือแหล่งให้ยืมมาพบจนครบประกอบการสอนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมีความต้องการมาก

3.3 เรื่องที่อาจารย์ต้องการมีประสบการณ์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต้องการมากคือ การใช้เครื่องฉายประเภทต่าง ๆ ประกอบการสอน และการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

3.4 นำหนักความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของนักศึกษาเกี่ยวกับความต้องการให้ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ในการสอนทางโทรทัศน์ที่อยู่ในระดับมีความต้องการมากคือ การอภิปรายโดยอาจารย์ผู้สอนจะเชิญวิทยากรจากหลายสถาบันมาทำการอภิปรายถึงปัญหาบางประการในวิชาเนื้อหา โดยให้นักศึกษาติดตามการอภิปรายตลอดเวลา บางโอกาสอาจารย์จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาทำการอภิปรายกันเอง และถ่ายทอดไปยังเครื่องรับ

3.5 นำหนักความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของนักศึกษาเกี่ยวกับความต้องการสิ่งที่ควรจัดให้มีขึ้นในการเรียนทางโทรทัศน์อยู่ในระดับมีความต้องการมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความต้องการให้อาจารย์ใช้อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ ภาพสไลด์ ฯลฯ ประกอบการบรรยายเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม

4. ในการศึกษาคำความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัย ได้พบว่า

4.1 เรื่องที่อาจารย์แสดงความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมีปัญหามาก คือ ไม่มีเครื่องมือติดต่อตอบระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ในการสอน

4.2 เรื่องที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือ ความเห็นว่าควรแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ทางโทรทัศน์ในด้านการสรุปบทเรียน เทคนิคในวิธีสอนและการเขียนกระดานชอล์คประกอบการบรรยาย

4.3 นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในด้านเทคนิคและสิ่งที่ควรปรับปรุงโดยทั่วไป มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับควรปรับปรุงมาก เรื่องที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางคือ ตำแหน่งการติดตั้ง เครื่องรับโทรทัศน์

5. ในการศึกษาคำความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางหรือข้อเสนอแนะสำหรับการจัดและการปรับปรุงการใช้โทรทัศน์วงจรปิด เพื่อการศึกษาให้มีคุณค่าทางการศึกษาต่อนักศึกษาอย่างแท้จริงต่อไป ได้พบว่า

5.1 อาจารย์คิดเป็นร้อยละ 21.05 แสดงความคิดเห็นว่า การสอนทางโทรทัศน์นอกจากเป็นการถ่ายทอดการบรรยายและการเขียนกระดานคำของอาจารย์แล้ว ควรมีอุปกรณ์ใส่ทัศนศึกษาอื่น ๆ ประกอบเพื่อผลิตเสียง และควรจัดให้มีอุปกรณ์เครื่องฉายต่าง ๆ จอภาพยนตร์ ไม้ชี้ ไม้ทาบพร้อมที่จะใช้ได้ทันที อาจารย์คิดเป็นร้อยละ 19.29 แสดงความคิดเห็นว่าควรมีการติดตามผล หรือประเมินผลการเรียนการสอนทางโทรทัศน์เป็นครั้งคราวเพื่อทำการปรับปรุงการสอนทางโทรทัศน์ของอาจารย์ให้ดีขึ้น และอาจารย์คิดเป็นร้อยละ 17.54 แสดงความคิดเห็นว่า ผู้บริหารการศึกษาของ

มหาวิทยาลัย ควรให้อาจารย์ที่สอนทางโทรทัศน์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิต และวิธีใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการสอนเป็นครั้งคราว

5.2 นักศึกษาส่วนมากแสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการตรวจสอบสภาพของเครื่องรับโทรทัศน์ในด้านการรับภาพและเสียงอยู่ตลอดเวลาและทงหม้มแก้ไขเครื่องรับโทรทัศน์ที่เสียให้อยู่ในสภาพปกติอยู่เสมอ นักศึกษาจำนวนรองลงมา แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ควบคุมคานเทคนิคของการทำงานของโทรทัศน์ควรจะรู้เทคนิคการศึกษาแบบ เวียนและระยะ เวลาที่โซลยทอดขอความในกระดานคำให้ทันกับการบรรยายของอาจารย์

การวิจัยในครั้งนี้ได้เป็นไปตามโครงการที่วางไว้โดยครบถ้วน และนับได้ว่าเป็นการบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังที่เห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลของการวิจัยที่โลกดวมาขางตนทุกประการ

ขอเสนอแนะเพิ่มเติม

โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่า การดำเนินงานในด้านการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหงนี้ งานทุกคานยังอยู่ในระยะเริ่มต้น และอยู่ในระยะที่จจะทงวางรากฐานในลักษณะต่าง ๆ ใหม่นคงตอไป ขลพเจามีความเห็นว การวิจัยของขพเจายังไม่สมบูรณ์นัก เพราะยังไม่มีโอกาสจะไดศึกษาถึงหลักการบริหารงานของหัวหน้าแผนกโสททัศนศึกษา และการจัดสรรงบประมาณของแผนกโสททัศนศึกษาโดยละเอียด รวมทั้งโครงการในอนาคตอันถั่วไคววเป็นหัวใจของงาน เนื่องจากมีระยะเวลาในการทำวิจัยน้อยมาก

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาจากแบบสำรวจเพื่อการวิจัยที่ขพเจาสรางขึ้น ทำให้โคทรบแนวทางและขอเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาถึงการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อยู่เป็นอันมาก ในโอกาสนี้จึงใครขอแสดงความคิดเห็นเป็นขอเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. สิ่งทีทางมหาวิทยาลัยควรจะทำในขณะนีคือ การวางแผนงาน การวางโครงการ และสร้างระบบงานเกี่ยวกับการดูแลรักษา การซ่อมแซม เครื่องรับโทรทัศน์และอุปกรณ์โทรทัศน์ทุกชนิด

ให้อยู่ในสภาพที่ปกปิดอยู่เสมอ

2. ควรปรับปรุงระบบงานของแผนกโสตทัศนศึกษาขึ้นเป็นศูนย์โสตทัศนศึกษากลาง เพื่อดำเนินงานในด้านการประสานงาน การให้บริการ และการให้คำแนะนำปรึกษาในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์การศึกษามีประสิทธิภาพแก่อาจารย์ในแต่ละคณะในมหาวิทยาลัย

3. ควรริเริ่มจัดให้มีห้องปฏิบัติการด้านโสตทัศนศึกษาประเภทต่าง ๆ ขึ้น เช่น ห้องปฏิบัติการผลิตภาพฉาย ห้องปฏิบัติการผลิตวัสดุกราฟฟิก และห้องปฏิบัติการซ่อมแซมอุปกรณ์โสตทัศนต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ห้องเรียนที่ใช้โสตทัศนซึ่งตั้งอยู่กระจัดกระจายออกไปห่างกันมากบางนอบบาง ซึ่งยังไม่มีเครื่องมือในการติดต่อกันเลย และแม้จะติดต่อกันบ้าง ศูนย์กลางคือ แผนกโสตทัศนศึกษาโดยตรงก็ยังมี ซึ่งทำให้การดูแลรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ และการควบคุมการปฏิบัติงานไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร อาจทำให้เกิดความล่าช้าในด้านการให้บริการ เมื่อมีเหตุขัดข้องเกี่ยวกับเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ จึงควรมีการแก้ไขปัญหานี้โดยด่วน

4. ควรริเริ่มให้มีบริการผลิตอุปกรณ์การสอนบางชนิดที่จะช่วยส่งเสริมการสอนของอาจารย์ทางโสตทัศน เช่น รูปภาพ แผนสถิติ แผนรูป ภาพโครงร่างต่าง ๆ และงาน Graphics อื่น ๆ จริงอยู่ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความสนใจต่อกาการศึกษาอยู่แล้วทั้งสิ้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องมีการเร่งเร้าในคานแสงสว่างวัสดุอุปกรณ์การศึกษามาใช้เพื่อดึงดูดความสนใจ ความจริงเรานำเอาวัสดุอุปกรณ์การศึกษานั้นมาเสริมสร้างการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตรงหากเนื่องจากการเรียนชั้นใหญ่ ๆ การซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาตัวต่อตัวในการเรียนหรือนอกห้องบรรยาย ย่อมทำได้ยากหรือไม่อาจเปิดโอกาสให้ทำได้กันทุกคน ดังนั้นการเรียนการสอนในชั้นจึงควรจะมีให้มีการถ่ายทอดคำบรรยายที่ให้ความชัดเจนถูกต้องและการที่หาอุปกรณ์การศึกษ้อื่น ๆ มาประกอบคำบรรยายนั้น เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจได้โดยง่าย และโดยทันทีทันใดแทนที่จะมีการบรรยายประกอบตำราเรียนแต่เพียงอย่างเดียว

5. ควรจัดให้มีอุปกรณ์เครื่องใช้และบริการด้านเทคนิคต่าง ๆ ให้พอเพียง

6. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิค และผู้จัดรายการที่ชำนาญงานทางใหม่เจ้าหน้าที่สำคัญ ๆ ปฏิบัติงานต่อเนื่องกันไปโดยไม่ขาดสาย

7. ควรจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์การศึกษา มาปฏิบัติงานประจำในแผนกโสตทัศนศึกษา เพื่อทำหน้าที่ เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา ในด้านการใช้ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เก่าจารย์ผู้สนใจจะใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการบรรยายทางโทรทัศน์

8. เพื่อที่จะให้การใช้โทรทัศน์วงจรปิด เพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยมีความสมบูรณ์ขึ้น ผู้บริหารการศึกษาคควรส่งเสริมให้มีโครงการต่อไปนี้ขึ้นคือ

8.1 โครงการจัดสร้างโปรแกรมโทรทัศน์การศึกษา โดยนำบทเรียนมาจัดทำ เป็นโปรแกรมโทรทัศน์อย่างง่าย ๆ เพื่อสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนในชั้นต้น ควรเริ่มทำโปรแกรม เป็นบางวิชาหรือบางสาขาวิชา เช่นอาจจะเริ่มต้นทศวรรษวิชาในแขนงสังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น

8.2 โครงการใช้เทปโทรทัศน์เพื่อการสอน โดยเปิดโอกาสให้อาจารย์บันทึก โปรแกรมการสอนทางโทรทัศน์ของตนไว้สอนในโอกาสต่อไป ซึ่งอาจจะใช้เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนบทเรียนทางโทรทัศน์ระหว่างมหาวิทยาลัย ในโอกาสที่มหาวิทยาลัยแห่งอื่น ๆ จะจัดให้มีการสอนทางโทรทัศน์ในอนาคต

9. ควรจัดให้การสัมมนาเกี่ยวกับการสอนทางโทรทัศน์หรือให้บริการให้คำแนะนำ ปรึกษาและให้ขอเสนอแนะแก่อาจารย์ผู้สอนทางโทรทัศน์ในเรื่องเกี่ยวกับเทคนิคการสอนทางโทรทัศน์ เพื่อให้อาจารย์เกิดความคุ้นเคยกับเครื่องมือเครื่องใช้ทุกชนิดเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมงานใน ด้านการใช้โทรทัศน์วงจรปิด เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

10. ควรมีการวางแผนงานร่วมกับผู้บริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยในโครงการ สร้างโปรแกรมการสอนทางโทรทัศน์ หรือการใช้วิธีสอนแบบใหม่ล่วงหน้าและควรมีการดำเนินการ นำไปใช้เป็นขั้น ๆ ไป โดยการให้อาจารย์ผู้บรรยายมีส่วนร่วมในโครงการด้วย

11. งานด้านโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง จะวิวัฒนาการยิ่งขึ้น ย่อมขึ้นอยู่กับหัวหน้าแผนกโสตทัศนศึกษาจะเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรงานในด้านนี้ ในแนวทางที่ถูกต้องและ อย่างมีประสิทธิภาพ ท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นผู้ ที่เห็นความสำคัญของการใช้โทรทัศน์

เพื่อการศึกษาอยู่เป็นอันมาก แต่เนื่องจากท่านมีภาระกิจในงานด้านอื่น ๆ มากมาย ท่านจึงไม่อาจมาคิดริเริ่มหรือเสริมสร้างงานในด้านการใช้โทรทัศน์แค่เพียงอย่างเดียวได้ จึงต้องตกเป็นหน้าที่ของหัวหน้าแผนกโสตทัศนศึกษาต้องเป็นผู้ศึกษาค้นคว้า และสร้างสรรค์สิ่งที่จะทำให้งานโทรทัศน์เพื่อการศึกษามีประสิทธิภาพในการสอน ในมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ และคงจะทำได้โดยไมยาก เพราะมีความพร้อมในด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายและผู้บริหารชั้นนำก็พร้อมที่จะสนับสนุนอยู่แล้ว

ขอเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในครั้งต่อไปควรมีการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องการจัดรายการโทรทัศน์เพื่อการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ว่าวิชาใดเหมาะที่จะจัดเป็นรายการสอนทางโทรทัศน์บ้าง
2. ควรมีการวิจัยในเรื่องของการจัดที่นั่งและตำแหน่งการติดตั้งเครื่องรับโทรทัศน์ในห้องบรรยายว่าเหมาะสมต่อการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาแล้วหรือไม่
3. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการสอนทางโทรทัศน์โดยการบรรยายและเขียนกระดาน ประกอบการบรรยายตามธรรมดา กับการสอนทางโทรทัศน์โดยการใช้อุปกรณ์การสอนอื่น ๆ มาประกอบแทนการเขียนกระดานเพื่อเปรียบเทียบว่าอย่างไรจะมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากกว่ากัน
4. ควรมีการวิจัยถึงความต้องการของนักศึกษาในรายวิชาที่นักศึกษาอยากให้มีการจัดเป็นรายการโทรทัศน์
5. ควรมีการวิจัยถึงความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยทั่วไปที่มีต่อการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
6. ควรมีการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับอุปกรณ์โทรทัศน์และวิธีการจัดตั้งห้องส่งโทรทัศน์เพื่อการสอนในระดับมหาวิทยาลัยในลักษณะต่าง ๆ
7. ควรมีการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของรายการโทรทัศน์เพื่อการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย